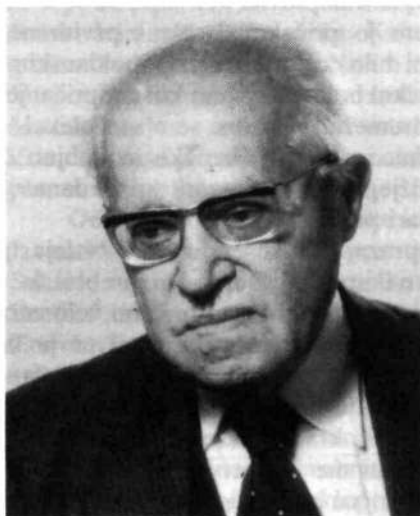

Kdo govori o umoru?
 Bogec, če je, in mnogo jih pravi, da je,
 vrti svoje stvarstvo v neprenehnem smrtnem vrtincu.
 To je ta božja iznajdba, smrtni vrtinec:
 iz nič te posrka,
 te malo vrtinči
 in spet zavrtinči
 v nič.
 V tem vrtincu
 ne moremo pametno urediti svojih odnosov
 ne s Hitlerji ne z mravljinčji.
 Ne moremo se rešiti umora.

Anton
Ingolič

Trojčki

Z Maro sva se tiste pomladi leta 1977 dogovorila, da si bova vzela dva tedna dopusta v prvi polovici julija, tretji teden pa pozimi. Že konec maja sem v Lovranu, kjer dotlej še nisva letovala, najel privatno sobo z zajtrkom. Prvega julija naj bi se odpeljala; Mara pa ne bi bila Koširjeva Mara, poročena Testen, če se ne bi bila zadnje junijske dni poleg vlaganja kumaric, stročjega fižola in vsega drugega lotila še čiščenja naji-

ne, za dva človeka kar prevelike hiše. Ker je bil prvi julij na petek, ki je bil zanjo slab začetek ne samo vsakršnega dela, pač pa tudi daljšega potovanja, posebno z avtomobilom, sva odhod preložila na naslednji dan. Ker se je pa tega dne že zjutraj pokazalo, da ne bo mogla niti do večera opraviti vsega, česar se je polotila, me je poslala naprej, da si sobo ogledam, v bližini najdem gostilno ali restavracijo, kjer gostom vsak dan postrežejo s svežimi ribami, in sploh pripravim vse potrebno za udobno letovanje, kakor je rekla, v resnici pa, kar sem dobro vedel, da je ne bi motil pri delu. »Jutri, najpozneje pojutrišnjem se pripeljem s prvim ali drugim dopoldanskim avtobusom,« je zatrdila, me na hitro poljubila in se vrnila v kuhinjo, jaz pa sem sedel v svojo staro škodo in se odpeljal.

Danes mineva že četrti dan, jaz pa sem še zmerom brez žene. Soba je

precej večja, kakor je najina kamra, in tudi bolj svetla, okno gleda na prostrano morsko gladino, do restavracije, ribje, je samo dobrih dvesto korakov, še bliže je do kavarnice, kamor bova hodila na kavo in hladne pijače, do plaže z mivko in kamnitimi ploščami za sončenje ni več kot deset minut hoje, pobočje, na katerem stoji tale, pred vojno zgrajena hiša, pa je obdano z iglavci in listavci vseh vrst... in vreme je kot naročeno za ta letni čas: čez dan vroče, na noč sveže. Vse je nared, Mare pa ni!

Prva dva dni, to moram priznati, sem se čutil sproščenega, Mari sem bil celo hvaležen, da se ni pripeljala z menoj; včeraj sem se že malce dolgočasil, danes, četrti dan, pa sem zaskrbljen, zakaj in čemu je ni. Ali ne ve, da sva pri hiši samo dva človeka in da je v shrambi še nekaj neodprtih kozarcev kislih kumaric pa vložnega stročjega fižola, da o marmeladi, breskvah in hruškah sploh ne govorim? Ali se je, čeprav dobro ve, da tega ne maram, lotila čiščenja in pospravljanja v muzejskih prostorih? Morda prav zdaj briše prah s panjskih končnic, prestavlja kmečke skrinje in čisti starinsko kovaško orodje? Vse je mogoče. Resno me je zaskrbelo, da bo v svoji vnemi med mojimi zbirkami napravila več škode kot koristi.

Bolj in bolj nestrpno sem jo pričakoval. Ne s prvim ne z drugim dopoldanskim avtobusom je ni bilo, celo s prvim popoldanskim ne. Torej pride s predvečernim! sem si rekel bolj z upanjem kot prepričanjem, ko sem se zdramil iz popoldanskega dremeža. Na hitro sem se oblekel, si nataknil sandale in stopil dol v kavarnico na šilce slivovke in dvojno črno kavo. Potem sem stopil še do najbližjega kioska in zase kupil današnje Delo in najnovejšo številko Telexa, Mari pa Jano in Našo ženo.

Ko sem ob morju našel prazno klop, sem se lotil branja, pravzaprav prelistavanja vsega, kar sem nakupil. V Delu sem prebral le naslove in nekaj podnaslovov. Na prvih treh ali štirih straneh ni bilo nič takšnega, česar že zjutraj ali opoldne nisem slišal na radiu; največ je bilo poročil s proslav državnega praznika, dneva borca, in s tabora mešanih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, kjer je prejšnji dan prepevalo okoli tri tisoč pevcev in pevk iz raznih slovenskih krajev tostran in onstran meje. Moralo je biti čudovito! V športnem delu me je poročilo o trojni zmagi mladega plavalca Boruta Petriča spomnilo na zadnja gimnazijska leta, ko sem kot član Ilirije zahajal v Klusko kopališče, vendar ne toliko zaradi plavanja kot bolj zato, ker sem se tam lahko nagledal skladnih in privlačnih postav najlepših plavalk. V revijah so me pritegnile zgolj slike. V prvi, ki sem jo vzel v roke, ni bilo nobene, ki bi bila vredna daljšega ogledovanja. Šele velika barvna slika na naslovni strani druge revije, je prebudila mojo dre-mavo misel in vzvalovila moja omrtvičena čustva. Z mojstrsko posnete slike so se mi nasmihale tri deške glavice, nad njimi pa je bilo natisnjeno z velikimi rdečimi črkami: TAKO SE SMEJEJO TROJČKI! Kako? Ni to samo eden, najbrž trileten deček v treh različnih pozah? Da so trojčki? Pozorno sem si začel ogledovati sliko za sliko in jih primerjati med seboj. Vse tri deške glavice so bile enako čedne z iskrecimi se modrimi očkami in zarde-limi lički. Prva glavica je bila obrnjena na desno, srednja je gledala naravnost, tretja se je nasmihala nekomu ali nečemu na levi. In vsi trije dečki so

bili oblečeni v rumene jopice, le cofki so se po barvi razlikovali med seboj. Čedalje sem jih gledal, bolj sem zavidal mamici in očku, ki imata takšne tri zdrave veseljačke in junačke. Kaj pa imam jaz, kaj pa imava midva z Maro? Moja misel se je preselila tja pod Storžič v nekdanj gotovo obljudeno kmečko hišo, ki pa je že dobrih deset let bivališče zgolj dveh ljudi in skladišče pa hranilišče kmečkih starin. V tej obnovljeni in preurejeni, vendar še zmerom tipični gorenjski hiši ni slišati ne otroškega joka ne otroškega smeha, sem, zagrenjeno kot že tolikokrat, ugotovil.

Ko sem se še enkrat za trenutek, dva zagledal v vsako glavico posebej in v vse tri hkrati, sem revijo odprl in jo začel prelistavati. Do sredine ni bilo slike, ki bi zadržala moj pogled, ne članka, ki bi me spodbudil k branju; nad srednjima stranema pa sem ostrmel. Na levi barvna slika treh dečkov pri igri s keglji, le manjša kot na naslovnici! Nad dečki pa nasmejan obraz njihove mamice! Kdo je ta srečnica? sem se vprašal in si tudi že odgovoril: Ni to Zdenka? Ja, ja, Zdenka, ki je nisem videl že... je nisem videl, sem moral seči daleč nazaj, že petnajst in še kakšno leto. Kako mladosten, svež in lep, še lepši kot v tistih letih, je njen obraz. Seveda, pravo lepoto daje ženski šele materinska sreča. Kako tudi ne, ko ima tako čedne, zdrave in gotovo tudi bistro sinčke! Nisem in nisem mogel odtrgati pogleda od nje. V spominu so oživela najina srečanja, ko sva bila še gimnazijca, Zdenka šestošolka, jaz osmošolec, in tista, vse redkejša, ko sem jaz bil že študent, Zdenka pa se je prebijala skozi zadnje gimnazijske razrede in začela s študijem medicine...

Odtrgal sem pogled od slike in se lotil branja članka ob sliki in pod njo. Izvedel sem, da je Zdenka športna zdravnica in žena zobozdravnika Igorja Saksida in da imata poleg trojčkov, Matijca, Igorčka in Mihca, še deklici, Bredico, ki bo jeseni stopila v prvi osnovnošolski razred, in dve leti mlajšo Zorico. Ta, za današnji čas dokaj številna družina se stiska v enodružinski vrstni hiši na robu Ljubljane. Saksidovi imajo še psička Pikca, sem še prebral, muco Maco in akvarij z zlatimi ribicami, pa seveda babico, nono, ki skrbi za otroke, ko sta starša v službi. Zadnjih stavkov prikupno napisane reportaže nisem utegnil prebrati, ker me je prej pritegnila barvna družinska slika na desni strani. Na klopici pred vrstno hišo, kakršnih je na ljubljanskem obrobju na desetine in desetine, so med mamico in očkom sedeli trojčki, za njimi pa sta stali deklici, kostanjelaski, kakor je bil očka, medtem ko so bili dečki plavalasi kot njihova mamica.

Zaprl sem revijo, se zagledal daleč tja po morski gladini in se v mislih preselil v leta, ki so že davno minila. In živo je stopil predme prvomajski praznik, ki sem ga z Zdenko kot osmošolec preživel v Opatiji. Nisem strpel več na klopi, pograbil sem revije in Delo in stopil dol na plažo, se sprehodil med kopalci, ki so se prazili na žgočem soncu, in otročički, ki so v svoja jezerca lovili ribice, in odšel gor v najeto sobo. Odložil sem časopis in revije; tisto s sliko trojčkov na naslovnici sem za nekaj časa pridržal v rokah, slednjič pa jo le položil na druge revije in zapustil sobo.

Naj grem na kozarček žgane pijače in še na eno skodelico črne kave? sem se vprašal, ko sem zaprl za seboj vežna vrata. Ne, ne! sem se zavrnil.

Hoja, samo hoja ob morju mi je potrebna! In med živo mejo razcvetenih grmovnic sem se odpravil dol na pot, ki je speljana ob morju od zadnjih lovranskih do prvih opatijskih hiš, vil in hotelov.

V moji glavi je bila zmeda, v srcu so se porajala že davno utišana čustva. Zdenka je torej mati tistih treh čednih deških glav in še dveh lepih deklic, kostanjelasec moje starosti in postave pa je njen mož in oče njenih petih otrok! Svojo hišo imajo, premajhno sicer za tako veliko družino, imajo pa se radi in srečni so. Najina velika hiša je v prednji polovici na pol prazna, tiha, pretiha. Bi bilo drugače, če bi v zadnjih gimnazijskih letih ne bil tak knjižni molj in če si, posebno v osmem razredu, ne bi bil mislil, da moram prebrati, spoznati in razumeti vse, kar je natisnjeno. In da so v šoli odlične ocene, doma očetove pohvale in materina sreča, da je njen sin edinec odličnjak, vredne več kot sestanek s sošolko ali kakšnim drugim dekletom, čeprav sem si že od male mature na tistem želez dekliške družbe. Še čudno, da sem si odtrgal nekaj uric na teden za tek in plavanje, med velikimi počitnicami pa šel tudi za teden dni v planine. Vse to in še marsikaj drugega mi je prišlo na misel, medtem ko sem stopal po peščeni poti, malo niže pa so ob razjedeno skalovje butali razpenjeni morski valovi.

Polovico poti med Lovranom in Opatijo sem prehodil, ko je pot zavila na asfaltno cesto, po kateri so se prehitevali in srečavali avtomobili vseh znamk in registracij. Obstal sem in se zagledal po morju na drugo stran, kjer je popoldansko sonce lilo poletno vročino in sipalo bleščečo se svetlobo na bele hiše po gričevnatem, z zelenjem poraslem obrežju.

Nisva z Zdenko tistega prvega majskega dne pritekla prav tu na tole asfaltno cesto, z nasprotne strani seveda, iz Opatije? sem se vprašal. In tule sem vprašal Zdenko: »Kam pa zdaj?« Zdenka je brez pomišljanja odgovorila: »Nazaj, ob morju nazaj!« Vrnila sva se na pot in stekla po njej, Zdenka, da se po plavanju v hotelskem bazenu dobro razgiba še na svežem zraku, jaz, da končno rešim svoj fantovski problem.

Ali nisem zbral ves svoj, z inštrukcijami prisluženi in privarčevani denar in pri turistični agenciji za oba prvomajska praznika najel dvoposteljno sobo za dve osebi, kakor mi je nasvetoval sošolec Marjan, s seboj pa povabil Zdenko, ki sem jo zadnje mesece vse pogosteje srečaval na šolskih hodnikih, enkrat na teden pa tudi v klubskem kopališču. Prvič je moje vabilo odločno zavrnila; šele ko sem ji vdruko razložil, da bo v Opatiji imela edinstveno priložnost, da se pripravi na medklubsko plavalno tekmovanje, ki jo je čakalo v drugi polovici maja, je sprejela moje vabilo, zaupala mi je celo, kako bo svoj podvig izpeljala: za starše se bo s sošolko in najboljšo prijateljico Simono z njenimi starši odpeljala na Špino blizu Umaga, v resnici pa bo približno isto uro sedla z menoj v avtobus in se odpeljala v Opatijo.

Zares sva se odpeljala. Jaz, ki sem, kakor še dobro pomnim, imel na sebi oguljene modre kavbojke in šarasto srajco, sem prvi prišel na postajo, Zdenka, oblečena v nove kavbojke in rumeno jopo, je pritekla šele, ko je hreščeči ženski glas oznanjal odhod najinega avtobusa.

»Nastopili so zaviralni momenti, kakor bi rekel naš profesor slovenščine, tovariš...?»

»...in ti si jih junaško premagala,« sem vskočil, ji vzel potovalko, jo s svojo izročil sprevodniku, prijel Zdenko za roko in kot zadnji stopil v avtobus.

Komaj sva sedla, sem ji položil roko okoli vratu, a jo umaknil, ko sem videl, da tega ne mara. Potem sva dolgo molčala; jaz sem razmišljal, kako, kdaj in kje bom rešil problem, ki me je vznemirjal vsa zadnja leta, še posebno zadnje mesece, in čedalje zahtevnejše terjal razrešitev in izpolnitev, Zdenka pa je gotovo uživala v svojem zmagoslavju; to je bil, kolikor sem jo poznal, njen prvi in najbolj tvegani podvig. Seveda tudi moj, ki sem bil prav tako nenehno na očeh svojih staršev. Pred mesecem si še pomisliti nisem upal, da se bom prvega maja z dekletom, z Zdenko, ki mi je bila najbolj všeč izmed deklet, ki sem jih poznal, odpeljal na morje, celo v Opatijo!

»Kakšen je hotel?« me je vprašala Zdenka, da bi svojim sanjarijam dala oprijemljivo, trdno osnovo.

»Helios je, kakor so mi povedali, hotel B kategorije, in ima, kakor sem ti že povedal, bazen z ogrevano morskovo vodo. To je tudi zapisano v prospektu, ki sem ga dobil skupaj s potrdilom o plačani dvoposteljni sobi z oskrbo za dve osebi za dva dni,« sem se možato postavil.

»Nimaš pa potrdila, da bom jaz spala v tisti sobi!« me je Zdenka polila s hladno prho.

Vendar se nisem vdal.

»Za svojo mamico in svojega očka boš spala v Simonini kamrici nekaj kilometrov južno od Umaga, v resnici pa...«

»...imam toliko denarja, da si bom najela svojo sobo!« je Zdenka vpadla malce jezljivo, nadaljevala pa mirneje in tovariško: »Kakor sem ti že rekla, sprejemam samo tvoje spremstvo na obali, po mestu in v bazenu. Tako sva se dogovorila, in tako tudi bo!«

»Prav,« sem popustil. »Lepo nama bo, napovedano je lepo vreme in Opatija je baje čudovita!«

»Zakaj si povabil prav mene?« je Zdenka vprašala po krajšem premolku.

»Ker si mi po svoji plavalni zmagi dovolila, da sem ti čestital s poljubom in si me še sama poljubila,« sem povedal in se primaknil k Zdenki.

»Si prej imel kakšno drugo kandidatko?« je Zdenka hotela še vedeti.

»Kandidatke nobene, kandidata pa samo enega, svojega sošolca Marjana, ki skrbi, da ne prečepim vse dneve pri šolskih in drugih knjigah.«

»Ti je žal?«

»Odvisno bo od tega, kakšna boš z menoj!« sem vrgel vabo in Zdenko pomenljivo pogledal.

»Namigovanja ne moram, kakor veš!« me je ostro zavrnila, se obrnila k oknu in se zagledala skozenj.

»Vem,« sem pritrdil in se tudi zagledal skozi okno.

Med oblaki, ki so ob odhodu avtobusa čez in čez pokrivali nebo, se je tu in tam že kazala nebesna sinjina, se širila in čistila.

Da bi Zdenka preprečila vsakršno namigovanje, se je čez čas vendarle obrnila k meni in napeljala pogovor na šolo, profesorje, sošolce in sošolke, slednjič pa na svoje že dosežene in prihodnje plavalne uspehe. Čas nama je hitro mineval, celo tedaj, ko sva molče občudovala bežečo pokrajino in spremljala igro oblakov. Ko sva zaznala vonj po morju, pa sva samo še čakala, da pred nama zavalovi s soncem obsijana morska gladina.

Slednjič se je avtobus le ustavil pred večnadstropnim hotelom z velikim napisom na pročelju: HELIOS.

Tik pred vstopom je Zdenko zaskrbelo, ali naju bodo sploh sprejeli, ker sva športno oblečena; brž sem jo pomiril, češ da se glavna sezona še ni začela, zato gostje gotovo niso nikakršni bogatini, ne tuji, še manj domači. Malce pomirjena je stopila v prostorno, na morsko stran od tal do stropa zastekljeno hotelsko vežo, jaz pa sem se živčno spraševal, ali si bo res najela svojo sobo.

Receptor, ugleden gospod srednjih let, nam je izrekel dobrodošlico v angleščini, ker je bil prepričan, da ima pred seboj angleško govoreča študenta in športnika. Velik del priučene prijaznosti je izginilo z njegovega obraza, ko sem v slovenski srbohrvaščini povedal, od kod sva prišla, in položil predenj potrdilo o plačanem dvodnevnem bivanju s polnim penzionom v dvoposteljni sobi za dve osebi. Brez besede se je sklonil nad polo, popisano z imeni in številkami, napravil nekakšno kljuko, se obrnil k predalniku za svojim hrbtom, vzel iz enega od številnih predalčkov ključ z veliko bunko, mi ga izročil in pojasnil, da imava sobo številka 408 v četrtem nadstropju, potem pa naju s poslovnim glasom zaprosil, naj mu izročiva vsak svojo osebno izkaznico.

Iz zunanjega žepa svoje športne srajce sem brž potegnil legitimacijo in jo položil na pult; Zdenka, ki so ji lica čedalje bolj rdela, pa je precej časa brskala po torbici, dokler legitimacije le ni našla. Ko jo je položila k moji, pa je rekla, da bi zase rada enoposteljno sobo.

Receptor je odpravil starejšo gospo, Nemko ali Avstrijko, ki je medtem pristopila k pultu, potem pa Zdenki povedal, da nima niti ene enoposteljne sobe proste in dodal z malce hudomušnosti, ko je prej meni pomežiknil, da ima soba številka 408 rezervno ležišče.

Z olajšanjem sem pograbil najprej Zdenkino, potem še svojo potovalko in se nameril proti dvigalu, odprtemu na stečaj. Zdenka najprej ni vedela, kaj naj napravi, slednjič pa le prišla za menoj.

Ko sva stopila v sončno, z modernim pohištvom opremljeno sobo, je Zdenka vrgla bežen pogled na široko zakonsko posteljo, odločno stopila k ozkemu, s temnim pregrinjalom pregrnjenemu divanu in trmasto izjavila: »Jaz bom spala tu!«

»Tule pa jaz!« sem zaklical izzivalno, odložil potovalki in se vrgel na posteljo.

Potem sva oba bruhnila v smeh, ki pa ne Zdenki ne meni ni prihajal iz srca.

Tu sem napravil prvo napako! sem segel v svoje bolj in bolj žive spomine. Tedaj bi bil moral stopiti k divanu, vzeti Zdenko v naročje, čeprav

je bila le za spoznanje manjša od mene, jo odnesti na zakonsko posteljo in jo ljubkovati, dokler se ne bi omečila in se z menoj vred izgubila v ljubezenski omami. Pa sem gledal v strop in čakal, dokler Zdenka ni planila pokonci in zapovedujoče velela sebi in meni: »V morsko vodo!«

»Ja, v bazen!« sem pritrdil s kaj klavrnim glasom in se spravil s postelje.

Vzela sva, kar nama bo potrebno v bazenu, zapustila sobo, stekla k dvigalu in se odpeljala v pritličje in še niže.

»Skorajda olimpijski bazen! In brez kopalcev!« je zavrisnila Zdenka, ko je zagledala pravokotno ploskev morske modrine.

»Voda pa slana in topla!« sem malo pozneje ugotovil jaz. Zdenka se je že pripravila na skok, pa sem jo zadržal: »Čakaj, Zdenka, počakaj!«

Obstala je na robu obzidka.

»Lepa si, Zdenka...«

Pljusk Zdenkinega skoka je vrgel proti stropu na tisoče kapelj in kapljic in zadušil moj nadaljnji slavospev njeni žensko poudarjeni postavi in lepoti. Samo še zaplaval sem lahko za njo, jo dohitel, se na koncu bazena obrnil in sporedno z njo odplaval proti marmornatim stopnicam, ki so vodile iz bazena. Ko sva vsaj desetkrat po dolžini preplavala bazen, izmenoma prsno, kravl in hrbtno, sva se izkobacala iz vode in zasedla pletena naslonjača pred zastekljeno steno, onstran katere so se sončile zelene palme in razcvetene grmovnice.

»Čudovito!« sem zaklical.

»Kaj je za tebe najbolj čudovito?« je vprašala Zdenka.

»To, da si ti z menoj in jaz s teboj!«

»Meni pa to, da je bazen samo najin, tega v Ljubljani še nisem...« Še preden je dokončala stavek, sem jo zgrabil okoli pasu in se z njo vred pognal v vodo. Potem sva se premetavala, se potapljala, vzklikala in se smejala. Toda ko sem Zdenko skušal spet objeti in jo stisniti k sebi, se mi je kot jegulja izvila, se potopila in se pokazala iz vode daleč od mene, čez čas pa z vso resnostjo in strogostjo naznanila: »Na sporedu je moj vsakodnevni, obvezni trening!«

Ni mi preostalo nič drugega, kakor da sem se pridružil njenemu treningu. Precej časa sem plaval tik ob njej, šele ko sem začel zaostajati, sem se zavihtel na marmornato ploščad, od tam pa s čedalje večjim občudovanjem spremljal Zdenkino gibčnost, vztrajnost in moč. Res je dekle, o kakršni sem že dolgo sanjaril in si jo želel, sem si rekel znova in znova, a takoj se tudi vprašal: Bo res spala na tistem ozkem in gotovo tudi trdem ležišču, medtem ko se bom jaz valjal na neskončno široki in mehki francoski postelji?

Ne, ne!

In skočil sem v bazen, napravil nekaj zamahov in že sem bil pri Zdenki. Ko sem se z desnico dotaknil njenih ramen, je odplavala proti stopnicam, od tam pa mi z nogami in rokami pljuskala vodo v obraz in oči, da nisem mogel do nje. Najini kriki in vriski so kopališkega mojstra, zajetnega možaka v beli halji, izbezali iz njegove kabine. Opozoril naju je,

da v bazenu divjanje in škropljenje ni dovoljeno, zagrozil nama je celo z denarno kaznijo, če se pri priči ne umiriva.

Kmalu potem sva se oprhala in se odpeljala gor v sobo.

In tu sem zagrešil drugo napako, sem spet segel v svoje spomine. Namesto da bi od tople morske vode omeščano in od treninga malce utrujeno Zdenkino telo vsaj zdaj vzel v naročje in ga odnesel na zakonsko posteljo, ki naju je kar klicala, sem mirno gledal, kako je odšla v kopalnico, se oprhala in oblekla. Oblekel sem se še jaz in se z njo vred odpeljal dol v jedilnico.

Po kosilu, ki za mlada športnika, za kar so naju imeli gostje, zvečine tujci, ni bilo obilno, bilo pa je dobro, sem predložil, da odideva v sobo.

»V sobo? Ne, ne!« me je zavrnila Zdenka in se namerila proti vratom, ki so se odpirala v zelenje tam zunaj.

Ni mi kazalo nič drugega, kakor da sem ji sledil.

»Joj, kakšno sonce in koliko zelenja pa cvetja!« je Zdenka zadeklamirala in razširila roke, kakor da hoče zajeti v objem svežino zelenja, lepoto razcvetenih grmičev in toploto sončnih žarkov.

»In tu si ti, najlepša in najbolj privlačna med vsemi, kar je deklet v Opatiji in pri nas v Ljubljani!« sem zadeklamiral še jaz in Zdenko objel.

Toda brž ko sem jo stisnil k sebi, se mi je izvila iz objema in stekla do stopnišča, ki se je spuščalo dol na plažo. Na najnižji stopnici se je ustavila in še enkrat razširila roke morju v pozdrav. Potem je napravila kakšnih dvajset ali morda še več hitrih korakov po plaži na desno in levo ter se vrnila na vrh stopnic, mi ponudila roko in me odpeljala na pot, ki je tekla vzdolž obale.

Sprva sva stopala po dokaj široki poti s sprehajalnim korakom, kmalu pa prešla v hitrejšega, dokler se, še vedno držeč se za roke, nisva spustila v tek. Prehitevala sva starejše in mlajše zakonske pare, se nekaj časa izogibala manjšim skupinam sprehajalcev, potem pa tekla drug za drugim, jaz prvi, Zdenka za menoj. Srečavala sva čedalje več domačinov, ribičev in gospodinj, tu in tam tudi kakšno mlado mater z otrokom v vozičku. Tekla sva mimo zaprtih in tudi mimo takšnih vil in hiš, ki so jim že odpirali okna, na balkonih stekali preproge in jih pripravljali za sprejem domačih, predvsem pa tujih gostov. Tekla sva po zasenčenih in osenčenih delih vijugaste poti, ki se je zdaj počasi dvigovala in se oddaljevala od morja ter se spet spuščala in bližala v skalovje butajočim ali po mivki razlivajočim se valovom. Bila sva vedra, kakor je bilo vedro nebo nad nama, in razigrana, kakršen je bil let galebov nad morsko gladino.

Na lepem pa je pot zavila na asfaltno cesto z avtomobili in motocikli. Ustavila sva se in jaz sem vprašal: »Kam pa zdaj?«

»Nazaj, ob morju« je odločila Zdenka.

Ja, nazaj v hotel, v najino sobo! sem si rekel, ko sem po nekaj hitrejših korakih upočasnil svoj tek in za toliko zaostal za Zdenko, da sem imel pred seboj njeno postavo v vsej skladni lepoti in privlačnosti. Soba ima balkon s pogledom na morje, nanj morda še sije sonce, razgledovala se bova po morju in spremljala bele potniške ladje pa hitre motorne čolne, se objemala in poljubljala, slednjič pa se vrnila v sobo in se na zakonski postelji ljubila,

ljubila . . . Prvič bom ljubil dekleško, žensko telo, tudi Zdenka bo najbrž, ne, zagotovo bo tudi ona prvič doživela ljubljenje . . .

Toda ko sva pritekla do hotela, se nisem mogel in znal upreti Zdenkini bolj zahtevi kot želji, da se sam odpeljem gor v sobo in nama prinesem kopalke pa vse drugo.

V bazenu nisva bila sama. V vodi je mrgolelo kopalcev, zvečine starejših, moških in žensk. Moški so plavali gor in dol ali počez po bazenu, prsno ali hrbtno, med njima sta se smukali le dve kopalki, tudi že v letih, druge ženske so čofotale ob robu bazena, ta in ona se je tudi razgibavala, gotovo po dobljenih predpisih. Mladih kopalcev ni bilo, zato sva – kot že v jedilnici – zbudila splošno pozornost. Mimo žensk sva plavala prsno, mimo moških pa kravljala, naj jim je bilo prav ali ne. Ko sva nekajkrat preplavala bazen po dolžini, sva se utaborila vsak v svojem pletenem naslonjaču na tistem delu ploščadi, kamor je skozi zastekljeno steno še sijalo pozno popoldansko sonce in onstran katere se je vsak čas ustavil kak mimoidoči in se zagledal k nam v bazen. Neka deklica nam je celo pomahala v pozdrav . . .

Ja, prav tule so se ustavljali, sem si rekel, ko sem prišel do razcvetene oleandra. Dolgo sem se moral ozirati po bleščeči se vodni gladini, da sem le zagledal dekleško glavo z modro kopalno kapo in ob njej moško glavo z belo kapo pa dva para rok, ki sta rezali morsko vodo. Tako svobodno sva tisto dopoldne plavala z Zdenko, popoldne pa sva se morala vijugati med številnimi kopalci in kopalkami.

Je Zdenka od tistega dne prišla kdaj sem v Helios, sama ali s kakšnim prijateljem, morda celo z možem, hčerkicama in trojčki? sem se vprašal. Jaz sem tu prvič po dvajsetih letih in dveh mesecih, gotovo tudi zadnjič, sem si rekel, stopil do najbližje klopi, sedel, se zagledal tja proti Reki in valovitemu gričevju nad njo, kjer sonce še ni izgubilo prav nič svoje svetlobe in najbrž tudi ne poletne vročine. Ne da bi jih vabil, so me spomini spet zajeli v svojo mrežo.

Ko nama je bilo dovolj ogledovanja bolj ali manj belih, ne samo priletnih, pač pa zvečine tudi preveč zajetnih, celo zavaljenih človeških teles, se je najprej Zdenka v elegantnem skoku pognala med kopalce, za njo še jaz, vendar tako nespretno, da je zabobnelo in zapljuskalo na vse strani. Brž se je prikazal kopališki mojster in nama ukazal, da nemudoma zapustiva bazen.

Meni je bilo kar prav, saj sem komaj čakal, da odideva gor v sobo, Zdenka pa je pod vodo zaplavala do stopnic in bazen zapustila tako dostojanstveno, da ji je eden od kopalcev zaklical s priznanjem: »Bravo, bravo!«

V sobo sva se prismejala; jaz sem prižgal radio in poiskal prvomajskemu predvečerju primerno glasbo, Zdenka pa je moje in svoje kopalke odnesla na balkon in jih razobesila po ograji; potem se je zagledala dol v park in še dalje po morju. Čez čas sem na balkon prišel še jaz, se ob Zdenki naslonil na ograjo, uprl pogled na morje in še dalje po gričevnatem obrežju, kjer so se kmalu začele prižigati prve luči. Še malo in prižgala se je tudi močna svetilniška luč in potem se je prižigala in ugašala v enako kratkih presledkih.

»Ali ni lepo, Marko?« je dahnila Zdenka.

»Lepo, lepo...« sem pritrdil, se primaknil k Zdenki in ji položil roko na ramena.

Ni se branila moje roke, celo stisnila se je k meni, jaz, tepec, namesto da bi z lepo besedo še olepšal predvečerno razpoloženje, pa sem ugibal, kako naj dosežem potešitev svoje že predolgo zadržane strasti. V najbolj neprimernem trenutku sem se spomnil, kako mi je Marjan, ki se je že dve leti postavljaj s svojimi fantovskimi podvigi, pred tremi dnevi, ko sem mu po daljšem mečkanju le priznal svojo stisko, nasvetoval, naj s punco, ki jo bom vzel s seboj na morje, ne besedujem, pač pa rajši delujem, in za slovo mi je stisnil v roko drobno škatlico. »Tole si natakni, če tista punca ne jemlje tablet!« mi je še rekel in pomežiknil.

Ne še, ne še! sem sprva neodločno odganjal vsiljivega prišepetalca, slednjič pa ga odločno pregnal: Ne, sploh ne! Zdenke nisem povabil s seboj samo zato, ker me je bolj kot druga dekleta dražila in izzivala s svojo postavo, z lepoto svojega obraza, z vsakim gibom svojih rok in nog pa s svojim glasom in svojimi pogledi, kakor tudi s svojo trdno voljo, da doseže cilj, ki si ga je kot plavalka zastavila, pač pa morda še najbolj zaradi njenega značaja, tovarištva in prijaznosti. Res si želim, vroče želim, da bi z njo doživel, česar še nisem, sem si govoril, toda kako naj to storim, da ne pokvarim čustva, ki se poraja v meni, in se, kakor slutim in bolj in bolj čutim, poraja tudi v njej?

Mučnega ugibanja me je rešila Zdenka. Obrnila se je k meni in rekla z najbolj vsakdanjim glasom: »Lačna sem, pojdiva večerjat!«

Namesto da bi ji bil zaprl usta z dolgim poljubom, sem rekel, se celo zlagal: »Tudi jaz sem lačen!«

In z Zdenko sem se odpeljal dol v jedilnico, po večerji pa stopil, kakor je želela, v kavarnico, kamor jo je zvalil glas televizijske napovedovalke.

Na televizijskem zaslonu se je najprej zvrstilo nekaj reklam, sledil je dnevnik z vremensko napovedjo. Nobena novica, ne domača ne iz tujine, ni zbudila moje pozornosti. Misel na tisto neznano in strastno pričakovano je zamegljevala podobe na zaslonu in zabrisovala pomen besed. Ko so se po vremenski napovedi spet začele vrstiti reklame, sem stisnil Zdenki roko in jo bolj zaprosil kot vprašal: »Ne bi šla?«

»Čakaj, počakaj, Marko, morda bo kak zanimiv film!« je tudi Zdenka bolj zaprosila, kot mi velela.

Obsedel sem.

Že med prvimi kadri francoskega ljubezenskega filma sem Zdenko objel in se stisnil k njej; Zdenka pa je čez čas nagnila glavo na moja ramena. Vonj njenih las in njene kože me je bolj in bolj omamljal, srce mi je v prsih razbijalo, moja moškost pa je vse zahtevnejše terjala sprostitev. In zgodilo se je, kakor se mi je dogajalo dotlej samo ponoči, zvečine v sanjah. Potem sem samo še nemočno čakal, kdaj bo filma konec. Slednjič se je to le zgodilo.

»Zgodba nič posebnega, glavna igralca pa sta bila dobra,« je rekla Zdenka, ko se je dvignila. »Se strinjaš?« me je še vprašala.

Nekaj sem izblebetal, ni bila ne pritrditev ne zavrnitev. Nič bolj zgovo-

ren nisem bil, ko sva stopila v sobo, čeprav sem vedel, da je nastopil odločilen trenutek, ali pa prav zato, ker sem to vedel in čutil. Odšel sem v kopalnico in se oprhal najprej s toplo, skoraj vročo vodo, potem še s hladno, že kar mrzlo. Zdenka si je medtem pripravila ležišče in legla. Tudi jaz sem stopil k zakonski postelji, legel pa nisem. Precej dolgo sem gledal tja na Zdenkino ležišče, potem pa le vprašal: »Zdenka, imaš dovolj prostora?«

»Imam,« se je oglasil odgovor, v katerem sem zaznal rahlo vabilo.

In odločil sem se. V svojo nesrečo tako, kakor mi je naročil Marjan. Planil sem k ležišču, se spustil na kolena, ujel Zdenkino roko, jo obsul s poljubi, se dvignil, sedel na rob ležišča, potegnil rjuho z Zdenkinih prsi in jih začel strastno poljubljati, z rokami pa odgrinjati rjuho in segati niže in niže po Zdenkinem telesu. Čutil sem, kako je čedalje bolj voljna, kar pa na moje razočaranje ni krepilo moje moškosti, pač pa jo slabilo, dokler je ni popolnoma izničilo. V obupu sem pokrtil na pol razgaljeno Zdenkino telo, se pognal kvišku in rekel bolj sebi kot njej: »Tole ležišče res ni za dva...« In ne da bi čakal, kaj bo rekla ali storila Zdenka, sem se opotekel na svojo stran sobe, ugasil radio in luči ter kot mrtvak padel na posteljo.

V sobi je zavladala čudna, moreča tišina. Šele čez dolgo je seglo vanjo Zdenkino spokojno dihanje, jaz pa sem še dalje z odprtimi očmi strmел v strop, ki ga je osvetljeval bledikast lunin sij.

Drugo jutro me je s prvimi žarki zbudilo sonce. Pomel sem si oči in pogledal tja proti Zdenkinemu ležišču. Bilo je prazno. Torej je že vstala in odšla pod prho. Prisluhnil sem proti kopalnici. Od tam ni bilo slišati ničesar. Brez mene je odšla dol v bazen, sem si rekel in razočaran zaril glavo v blazino. Toda že naslednji trenutek sem v hudi slutnji skočil pokonci in vrgel pogled po sobi. Nikjer ni bilo nič Zdenkinega, tudi njene potovalke ne, na mizici pred posteljo pa sem zagledal listek.

Odhajam k Simoni na Špino! Hvala za včerajšnji dan!

Zdenka

To, samo to je bilo v hitrici napisano s komajda čitljivo pisavo, zadnja beseda, dan, pa je bila dvakrat podčrtana.

Tako se je končal moj prvi ljubezenski podvig, če ga smem tako imenovati, sem si rekel, ko sem se spet vrnil s tistega, zame nesrečnega majskega jutra v julijski predvečer, se trudoma dvignil, z dolgim pogledom preletel balkone četrtega nadstropja hotela, ne da bi našel tistega, ki sem ga iskal, in se odpravil nazaj proti Lovranu. Čeprav sem skušal odgnati spomine na vse, kar je sledilo dnevu, ki sem ga preživel z Zdenko, mi to ni uspelo. Kako tudi, ko mi je šele doživetje tistega dne odkrilo, kako nedoumljiva je deklinška, ženska duševnost in kako zapleten je ustroj mojega, moškega telesa. Ne samo naslednje dni, tudi mnogo pozneje sem se zaman spraševal, ali je Zdenka najino sobo zapustila brez slovesa, pozneje pa se izogibala srečanja z menoj, ker mi je zamerila, da sem jo sprva hotel na silo osvojiti, potem pa jo pustil nepotešeno, ali pa me je imela za slabiča, ki ljubljena sploh zmogel ni? Vendar se mi je zahvalila za tisti dan! sem

ugovarjal sam sebi. Mar zgolj zato, ker je lahko ure in ure plavala v morski vodi in se nemoteno pripravljala za tekmovanje, ali pa morda, ker je ostala nedotaknjena in jo je vse tisto, česar se je bala in si tudi želela, še čakalo. Zadovoljivega odgovora nisem našel. Hudo pa me je mučila tudi misel, da mi bo tudi v bodoče upadla moškost, ko bi najmanj smela...

Skratka, tedne in tedne sem bil tako zaposlen sam s seboj in z vsem, kar se je in kar se ni zgodilo tisti prvomajski praznik, da sem začel v šoli dobivati ocene, ki so mi bile dotlej neznane, čemur se je čudil ta in oni profesor. Tudi sošolci so opazili, da je z menoj nekaj narobe, saj sem se še manj družil z njimi kot prej, Marjanu pa sem na vprašanje, kako sem se izkazal, zabrusil v obraz, da ga to nič ne briga, in mu pod noge zalučal neodprto škatlico, ki mi jo je podaril. V kopališče plavalnega kluba nisem več zahajal. Bal sem se, da bi Zdenka kateri od soplavalč utegnila reči: Poglej Marka, hotel me je imeti, pa ni mogel. In potem bi se obe smejali, in kmalu bi se mi smejala vsa dekleta. Na trdna tla me je pravzaprav postavila bližajoča se matura. In moje stremuštvo, seveda. Vsa gimnazijska leta sem bil med trojico ali četverico najboljših v razredu, na koncu pa naj menda zdrknem med povprečneže? Ne! In začel sem se pobirati, se končno pobral in opravil maturo z odliko. To mi je povrnilo zaupanje vase, še posebno, ko sem v počitnicah v eni izmed pastirskih staj na Veliki planini z ne več tako mlado pastirico opravil z uspehom še življenjsko, moško maturo. In jeseni sem se neobremenjen vpisal na univerzo ter se lotil študija zgodovine, nekaj mesecev pozneje pa predsedal na etnografijo, ki me je zanimala že kot nižješolca.

Zdenko sem videval vse redkeje, dokler ni slednjič popolnoma izginila z mojega obzorja. Med zbiranjem gradiva za diplomsko nalogo sem se na gorenjski kmečki domačiji srečal s pravo zakladnico kmečkih starin in z Maro, požrtvovalno negovalko njene sicer hrome tete, toda izredne poznavalke in varovalke vsega kmečkega. Njima se moram zahvaliti za polovico vsega, kar sem novega odkril in opisal v svojem diplomskem delu. Nič nenavadnega in nenaravnega ni bilo, da sva se z Maro poročila že za tetinega življenja, po njeni smrti pa hišo, ki nama jo je zapustila, začela popravljati, obnavljati in spreminjati v nekakšno podružnico mestnega muzeja. Da prvo leto najinega zakona Mara ni zanosila, naju ni motilo, toda že drugo leto sem ob vsakem njenem mesecu pričakoval, da mi bo naznanila veselo novico, ki jo je, kakor sem vedel, pričakovala še teže kot jaz. Tretje leto sem jo pregovoril, da je stopila k zdravniku. Potem so se začele preiskave ne samo pri njej, pač pa tudi pri meni, dokler strokovnjaki niso ugotovili, da je z menoj vse v redu, da pa Mara ne more in ne bo mogla zanositi. To je bil hud udarec za oba. Vsak v svojem delu, Mara kot uradnica in pozneje upravnica vaše pošte, jaz kot muzejski kustos mestnega muzeja in raziskovalec pa zbiralec kmečkih starin, sva sicer našla smisel svojega življenja, ki pa mu je vendar manjkalo bistveno: otrok, otroci. Razmišljala sva o posvojitvi tujega otroka, nisva pa se mogla zediniti, naj vzameva dojenčka ali šolarja, dečka ali deklico, nazadnje pa opu-

stila to misel in – ostala sama. Sama, sama! Zdenka pa je po dveh hčerkah rodila še tri dečke!

»Trojčke, trojčke!« sem kriknil v pljuskanje morskih valov pod seboj, se oprijel ograje ob poti in se zagledal dol v peneče se valovje.

Šele čez čas sem se umiril in s hitrimi koraki nadaljeval pot proti Lovranu. Hojo sem še pospešil, ko sem se spomnil, da me na mizi čaka slika treh čednih, bistrh dečkov – trojčkov. Moram se jih nagledati, preden pride Mara, potem pa revijo spraviti na varno, da Mari ne pride pred oči.

Toda ko sem v prvem mraku stopil v sobo, na mizi ni bilo revije s trojčki, pri oknu pa je stala Mara tako odsotna, da me ni slišala, ko sem vstopil. Zaslutil sem, kaj se je zgodilo. Prepričana je bila, da sem jo s sliko trojčkov hotel spomniti, da sva po njeni krivdi brez otrok, revijo pograbila in vrgla skoz okno. Naj ji pojasnim, da se moti, naj se ji celo opravičim, čeprav tega namena nisem imel? Ne! sem se takoj zavrnil. Prizadelo jo je, zabolelo, ko je zagledala nasmejane deške glavice! To bo, to!

Pozdravil sem jo, kakor da se ni zgodilo nič neljubega, in jo vprašal, kaj jo je zadržalo, da ni prišla prej.

Sprva je bila proti svoji navadi redkobesedna, sčasoma pa se ji je le odprlo in s čedalje večjim zadovoljstvom je naštevala, koliko kozarcev tega in onega sočivja ali sadežev je vložila in kako temeljito je očistila oba moja muzejska prostora ter pobrisala prah z razstavljenih predmetov.

In kaj sem storil jaz? Zahvalil sem se ji za trud in jo povabil na večerjo. Kaj sem pa mogel drugega?

»V ribji restavraciji tu v bližini imajo vsak dan sveže brancine in osliče!« sem podkrepil svoje vabilo.

»Osličev že dolgo nisem jedla, še rajši pa imam brancine!« je rekla, izpod revij potegnila tisto, ki sem jo pogrešal, na hitro pogledala sliko na naslovni strani in rekla: »Čeden dečko!«

»Hočeš reči, čedni dečki, trojčki!« sem jo popravil.

Pozorneje je pogledala sliko in presenečena zaklicala: »Res, trojčki! Kako podobni so si in kako so srečni!« je še rekla in revijo tako rahlo položila na vrh drugih, kakor da so trojčki njeni . . . najini.

Ljubljana, z jeseni v zimo 1989